

ОЛЕКСЮК Т. М.

аспірант

(ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна

Академія управління персоналом»)

ORCID ID: 0000-0002-3559-5329

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.2.2.50>**ПИТАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЗАПИТУВАЧА ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ
ЯК СУБ'ЄКТА ВІДНОСИН У СФЕРІ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ**

Статтю присвячено дослідженню проблеми залежності процедури отримання інформації від правового статусу запитувача публічної інформації, з урахуванням особливостей норм чинного законодавства України.

В процесі дослідження, аналізуючи правовий статус запитувача інформації – фізичної особи, авторка зосереджується на трьох ключових питаннях, а саме: чи залежить право на доступ до публічної інформації від особи запитувача, чи доцільно вимагати встановлення особи запитувача та чи гарантує держава дотримання принципу рівності у забезпеченні доступу до публічної інформації.

Встановлено, що отримання інформації посадовими та службовими особами суб'єктів владних повноважень при здійсненні ними своїх функцій не підпадає під дію Закону України «Про доступ до публічної інформації». При цьому, розпорядник публічної інформації не має повноважень додатково ідентифікувати особу, яка подала запит на інформацію, та зобов'язаний розглядати запит відповідно до того правового статусу, який особа зазначила. Відтак, якщо відомо, що особа, яка подала запит, є адвокатом, депутатом чи посадовою особою суб'єкта владних повноважень, проте ця особа подала інформаційний запит як звичайна фізична особи (без означення спеціального статусу про який йшлося вище), такий запит має розглядатися на загальних підставах, передбачених Законом України «Про доступ до публічної інформації». Натомість, у випадку, якщо особа належним чином ідентифікує свій спеціальний статус з метою отримання інформації у порядку адвокатського, депутатського запиту тощо, розгляд такого запиту має відбуватися відповідного до вимог спеціального закону

Окрему увагу варто звернути на питання дотримання принципу рівності, що включає багато компонентів, таких як питання громадянства, мови запиту та офіційної відповіді, доступу до публічної інформації усіма передбаченими законом способами для осіб з інвалідністю тощо. Кожне з цих питань заслуговує на окреме дослідження.

Ключові слова: *правове регулювання; доступ до інформації; публічна інформація; доступ до публічної інформації; обмеження доступу до інформації; Верховний суд; права людини; запит інформації; правовий статус запитувача інформації.*

Oleksiyuk T. M. The issue of the legal status of the public information requestor as a subject of relations in the field of access to public information

The article is devoted to the study of the problem of the dependence of the procedure for obtaining information on the legal status of the requester of public information, taking into account the peculiarities of the norms of the current legislation of Ukraine.

In the process of research, analyzing the legal status of the requester of information – a natural person, the author focuses on three key questions, namely: does the right

to access public information depend on the person of the requester; is it appropriate to require the identification of the requester's identity, and does the state guarantee compliance with the principle of equality in providing access to public information.

It has been established that the obtaining of information by officials and officials of subjects of power in the performance of their functions is not subject to the Law of Ukraine «On Access to Public Information». At the same time, the administrator of public information does not have the authority to additionally identify the person who submitted a request for information, and is obliged to consider the request in accordance with the legal status that the person indicated. Therefore, if it is known that the person who submitted the request is a lawyer, a deputy or an official of a subject of authority, but this person submitted an information request as an ordinary natural person (without specifying the special status discussed above), such a request should be considered on the general grounds provided for by the Law of Ukraine «On Access to Public Information». On the other hand, in the event that a person properly identifies his special status in order to obtain information in the order of a lawyer's, deputy's request, etc., consideration of such a request must take place in accordance with the requirements of a special law.

Particular attention should be paid to the issue of compliance with the principle of equality, which includes many components, such as issues of citizenship, the language of the request and official response, access to public information in all legally prescribed ways for persons with disabilities, etc. Each of these questions deserves a separate study.

Key words: *legal regulation; access to information; public information; access to public information; restriction of access to information; Supreme Court; Human Rights; information request; legal status of the information requester.*

Вступ. Проблематика доступу до публічної інформації в сучасних реаліях набуває особливої гостроти. Україна позиціонує себе як державу, де громадяни мають вільний доступ до публічної інформації (за виключенням певних обмежень). При цьому, центральним суб'єктом правовідносин у сфері доступу до публічної інформації є запитувач, і його правовий статус окреслений нормами спеціального Закону України «Про доступ до публічної інформації» [1].

Зазначений закон та Конституція України [2] надають право на доступ до публічної інформації кожному, проте окремі питання статусу запитувача залишаються не до кінця визначеними і узгодженими з іншими нормами, про що свідчить узагальнення судової практики. Аналізуючи правовий статус запитувача інформації – фізичної особи ця стаття має на меті зосередитися на трьох питаннях, а саме: чи залежить право на доступ до публічної інформації від особи запитувача, чи доцільно вимагати встановлення особи запитувача та чи гарантує держава дотримання принципу рівності у забезпеченні доступу до публічної інформації. Перелічене й обумовлює актуальність теми дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення особливостей порядку отримання інформації, в залежності від правового статусу запитувача публічної інформації, за чинним законодавством України.

Результати дослідження. Прийнятий у 2011 році Закон України «Про доступ до публічної інформації» врегулював систему правовідносин у сфері доступу до публічної інформації, запровадив юридичні механізми, які забезпечують участь громадськості у демократичному врядуванні, вільному отриманні та поширенні інформації.

Серед іншого, у статті 12 цей Закон визначив коло суб'єктів відносин у сфері доступу до публічної інформації, серед яких: 1) запитувачі інформації – фізичні, юридичні особи, об'єднання громадян без статусу юридичної особи, крім суб'єктів владних повноважень; 2) розпорядники інформації – суб'єкти, визначені у статті 13 цього Закону; 3) структурний

підрозділ або відповідальна особа з питань запитів на інформацію розпорядників інформації [1]. Для цілей цієї статті ми дещо заглибимося в аналіз правового статусу запитувача-фізичної особи, адже саме вони найчастіше запитують публічну інформацію від розпорядників.

Отже запитувачами, тобто суб'єктами, відповідно до норми цього Закону можуть бути фізичні, юридичні особи та об'єднання громадян без статусу юридичної особи.

Важливо в цьому контексті пам'ятати про загальне правило, яке визначає підпункт 1 частини першої статті 12 Закону України «Про доступ до публічної інформації»: запитувачами відповідно до цього Закону не можуть виступати суб'єкти владних повноважень [1]. Таке обмеження є логічним і базується на вимогах, які частина другої статті 19 Конституції України ставить до суб'єктів владних повноважень – діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [2]. Суб'єкти владних повноважень можуть і повинні обмінюватися необхідною інформацією, проте гарантії Закону України «Про доступ до публічної інформації» не поширюються на них та їх посадових осіб, про що йтиметься далі.

Аналізуючи правовий статус запитувача інформації – фізичної особи варто зосередитися на трьох ключових питаннях, а саме: чи залежить право на доступ до публічної інформації від особи запитувача, чи доцільно вимагати встановлення особи запитувача та чи гарантує держава дотримання принципу рівності у забезпеченні доступу до публічної інформації.

Стаття 4 Закону України «Про доступ до публічної інформації» передбачає, що доступ до публічної інформації відповідно до цього Закону здійснюється на принципах: 1) прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень; 2) вільного отримання та поширення інформації, крім обмежень, встановлених законом; 3) рівноправності, незалежно від ознак раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак [1]. Отже, закон встановлює принцип рівноправності і деталізує його окремі складові, проте не відповідає на ряд питань практичного характеру, наприклад, чи гарантоване право на доступ до публічної інформації особам, які не є громадянами країни.

Формулювання статті 34 Конституції України [2] та преамбули до Закону України «Про доступ до публічної інформації» підводять нас до позитивної відповіді на питання щодо доступу до публічної інформації осіб, котрі не є громадянами нашої країни. Так, обидві згадані норми говорять про «право кожного» на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес. Такий висновок підтримують і автори Науково-практичного коментаря: «під терміном “кожний”, що визначає суб'єктів права на інформацію, треба розуміти фізичних осіб (громадян України, іноземців, осіб без громадянства)...» [3].

З боку розпорядників у практичному застосуванні такий підхід почасти викликає заперечення, адже може викликати сумніви у доцільності витрачання коштів українських платників податків на забезпечення прав громадян інших держав. Такі дискусії неминуче ведуть нас до другого питання цього дослідження: чи доцільно вимагати встановлення особи запитувача у випадку, коли йдеться про доступ до публічної інформації.

Для відповіді на це питання слід в першу чергу звернути увагу на сам характер та ознаки публічної інформації. Відповідно до статті 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації» публічною є інформація, яка відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом [1].

Це визначення веде нас щонайменше до висновку про те, що публічна інформація створюється на виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, а отже вона створюється безвідносно того, чи звертається будь-

коли чи будь-хто із запитувачів із проханням надати до неї доступ. Тобто, вона вже створена чи зібрана і перебуває у володінні розпорядника публічної інформації, а отже надання її у відповідь на інформаційний запит не вимагає додаткових зусиль для створення інформації. Саме тим фактом, що публічна інформація завчасно задокументована, чи зафіксована, або в термінах Європейського суду з прав людини [4], є готовою і доступною, власне і відрізняється доступ до інформації у порядку Закону України «Про доступ до публічної інформації» та отримання відповіді на звернення від суб'єкта владних повноважень у порядку Закону України «Про звернення громадян».

У цьому контексті також важливо тримати у фокусі уваги те, що розпорядник публічної інформації не є її власником, а отже можна припустити, що публічна інформація належить тим, за чий кошти вона створена. Це твердження базується на нормах Закону України «Про доступ до публічної інформації» та думці, висловленій авторами Науково-практичного коментаря до Закону України «Про доступ до публічної інформації», який роз'яснює, що Закон України «Про інформацію» поруч із Законом України «Про доступ до публічної інформації» не передбачають існування «права власності» на публічну інформацію [3]. Натомість Закон України «Про доступ до публічної інформації» передбачає поняття «розпорядника інформації», коли йдеться про суб'єкта владних повноважень, державне чи комунальне підприємство чи навіть особу приватного права, які мають у своєму розпорядженні інформацію, що підпадає під визначення публічної.

Ще одним аспектом, важливим для відповіді на поставлене питання, є гарантоване законом право вільного «отримання, поширення та будь-якого іншого використання інформації, що була надана або оприлюднена відповідно до цього Закону, крім обмежень, встановлених законом» [1], закріплене у пункті другого частини першої статті 4 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Таким чином право на завчасно відображену та задокументовану інформацію має забезпечуватися кожному, хто виявив бажання її дізнатися, і такий запитувач не обмежений у подальшому використанні такої інформації. Публічна інформація має бути створена в ході виконання повноважень та зберігатися у відповідного розпорядника. Посилаючись на це та базуючись на гарантованому принципі рівного доступу кожного до такої інформації, а також на принципі вільного повторного використання публічної інформації, можна стверджувати, що встановлення особи запитувача не має вирішального значення для розпорядника публічної інформації при вирішенні питання про задоволення інформаційного запиту.

Цей висновок підтверджує і Постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України №10 від 29 вересня 2016 року «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації», яка у пункті 9.6 тлумачить установлену судову практику з цього питання наступним чином: «при вирішенні питання щодо того, чи надавати інформацію у відповідь на запит, будь-який розпорядник інформації повинен акцентувати увагу не на особі запитувача чи обставинах його життя, а виходити з того, що така інформація розкривається необмеженому колу осіб» [5].

Такий підхід є прогресивним з точки зору дотримання принципу максимального спрощення процедури подання запиту та отримання інформації, закріпленого у пункті третьому частини першої статті 3 Закону України «Про доступ до публічної інформації» [1]. Однак він входить у протиріччя з положеннями частини п'ятої статті 19 Закону України «Про доступ до публічної інформації», яка встановлює перелік обов'язкових вимог до оформлення інформаційного запиту, а саме, зокрема, необхідність зазначення імені (найменування) запитувача, поштової адреси або адреси електронної пошти, та підпису запитувача (умови подання запиту в письмовій формі) [1].

Виходячи з цього положення, розпорядники публічної інформації відмовляють у задоволенні інформаційних запитів з причини невідповідності вимогам до оформлення у випадку, коли запитувач, наприклад, не поставив підпис під інформаційним запитом. Їх позицію підсилює норма пункту четвертого частини першої статті 22 Закону України «Про

доступ до публічної інформації», яка серед інших підстав для відмови у доступі до публічної інформації зазначає як причину недотримання вимог до оформлення запиту, встановлених статтею 19 Закону.

Наведене дає правові підстави для розпорядників публічної інформації для відмови у доступі до інформації, посилаючись, наприклад, на те, що запитувач не поставив підпис під інформаційним запитом. Однак, такий підхід протирічить принципам Конституції України та Закону України «Про доступ до публічної інформації», адже підпис використовується для ідентифікації особи, натомість для цілей доступу до публічної інформації ідентифікація особи не потрібна, адже зазначені акти гарантують право кожного на доступ до інформації.

Зазначений висновок базується на правових позиціях, викладених у Постанові Пленуму Вищого адміністративного суду України №10 від 29 вересня 2016 року «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації», яка у пункті 9.6 підсумовує з цього питання наступне: «...законодавством у сфері доступу до публічної інформації не передбачено обов'язку розпорядника інформації ідентифікувати особу запитувача. Тобто запитувачу не потрібно додавати до запиту документи, що посвідчують особу (копію паспорта, ідентифікаційного коду), а розпорядник інформації не здійснює жодних дій з перевірки особи запитувача, наприклад звірення підпису із зразком, надсилання уточнюючих запитань тощо. Тобто запитувач може вказати будь-яке прізвище, ім'я, по-батькові, і розпорядник не може і не повинен його перевіряти» [5].

Також слід зазначити, що Закон України «Про доступ до публічної інформації» у частині 2 статті 19 чітко передбачає, що запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту. Виключенням з цього правила можна вважати лише випадки, коли запитувач публічної інформації просить розпорядника надати інформацію про себе і ця інформація становить персональні дані, котрі не визнані відкритими у доступі за законом, наприклад, відповідно до положень статті 5 Закону України «Про захист персональних даних» [6]. Окрім того, доступ до інформації про себе гарантується кожній особі статтею 32 Конституції України, в якій вказано, що кожний громадянин має право знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею.

Описана ситуація є єдиним винятком, коли ідентифікація запитувача дійсно потрібна, адже йдеться про персональні дані особи. Проте, наразі механізм доступу до таких даних існує, він передбачений статтею 16 Закону України «Про захист персональних даних», тож стаття 10 Закону України «Про доступ до публічної інформації» – «Доступ до інформації про особу», має бути вилучена із Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Окреме питання в аспекті доступу до інформації, яка знаходиться у розпорядженні суб'єктів владних повноважень, у контексті правового статусу запитувача постає у випадках, коли йдеться про запитувачів зі спеціальним статусом. Варто звернути увагу на особливості правового статусу адвокатів, депутатів та державних службовців у випадках, коли вони подають запити саме у такому, особливому статусі.

У першу чергу, щодо адвокатів слід взяти до уваги пункт 3.3 Постанови Пленуму Вищого адміністративного суду №10 від 26 вересня 2016 року «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації», де зазначено, що відносини щодо внесення і розгляду адвокатського запиту врегульовано статтею 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а тому відповідні положення Закону України «Про доступ до публічної інформації» не поширюються на відносини між адвокатом та розпорядником інформації.

Право направляти адвокатські запити передбачене Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (ст. 24) [7]. Слід звернути увагу, що такі запити направляються адвокатом з метою отримання інформації, необхідної для надання правової допомоги клієнту. Отже, обсяг інформації, яка може бути надана у відповідь на адвокатський запит

потенційно може містити більше персональних даних. Проте, у випадку, коли адвокат подає адвокатський запит (в порядку статті 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»), йому слід не просто послатися на необхідність цієї інформації для його роботи, як адвоката, але й підтвердити за допомогою копії ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги, що така інформація потрібна йому для захисту конкретного клієнта у конкретній справі. Ідентифікація особи як адвоката відбувається шляхом долучення до запиту завіреної адвокатом копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю. Незважаючи на те, що частина 1 статті 24 зазначеного Закону визначає адвокатський запит як письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, адвокатський запит, так само як і запит на інформацію, поданий в порядку Закону України «Про доступ до публічної інформації», може стосуватися лише заздалегідь зафіксованої інформації. Тобто, якщо адвокату чи пересічному громадянину необхідно отримати інформацію, якої ще не створено (наприклад, щодо ситуації, яка щойно відбулася та стосується прав та законних інтересів, які були порушені стосовно саме цього громадянина), краще скористатися інструментами, передбаченими Законом України «Про звернення громадян».

Подібно, пункт 3.2. Постанови Пленуму Вищого адміністративного суду №10 від 29 вересня 2016 року «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» передбачає: «Народні депутати України, депутати місцевих рад при виконанні ними депутатських повноважень не можуть бути суб'єктами відносин у сфері доступу до публічної інформації, а тому до відносин зі збирання ними інформації, у тому числі надсилання та розгляду депутатських запитів, депутатських звернень, необхідно застосовувати відповідні положення Закону України від 17 листопада 1992 року № 2790-XII «Про статус народного депутата України» та Закону України від 11 липня 2002 року № 93-IV «Про статус депутатів місцевих рад», а не законодавство про доступ до публічної інформації» [5].

У продовження, як уже було згадано, відповідно до статті 12 Закону України «Про доступ до публічної інформації», яка визначає перелік суб'єктів у сфері доступу до публічної інформації, запитувачами інформації є фізичні, юридичні особи, об'єднання громадян без статусу юридичної особи, крім суб'єктів владних повноважень.

Пункт 3.1. Постанови Пленуму Вищого адміністративного суду №10 від 29 вересня 2016 року «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» передбачає: «Судам потрібно мати на увазі, що Закон № 2939-VI передбачає два види інформаційних відносин, на які його положення не поширюються: відносини щодо отримання інформації суб'єктами владних повноважень при здійсненні ними своїх функцій та відносини у сфері звернень громадян, які регулюються спеціальним законом» [5].

Таким чином, отримання інформації посадовими та службовими особами суб'єктів владних повноважень при здійсненні ними своїх функцій не підпадає під дію Закону України «Про доступ до публічної інформації». Виходячи із норм, наведених вище, розпорядник публічної інформації не має повноважень додатково ідентифікувати особу, яка подала запит на інформацію, та зобов'язаний розглядати запит відповідно до того правового статусу, який особа зазначила.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Порядок отримання інформації дещо відрізняється, у залежності від правового статусу запитувача публічної інформації. Так, зокрема, якщо відомо, що особа, яка подала запит, є адвокатом, депутатом чи посадовою особою суб'єкта владних повноважень, проте ця особа подала інформаційний запит як звичайна фізична особи (без означення спеціального статусу про який йшлося вище), такий запит має розглядатися на загальних підставах, передбачених Законом України «Про доступ до публічної інформації».

Натомість, у випадку, якщо особа належним чином ідентифікує свій спеціальний статус з метою отримання інформації у порядку адвокатського, депутатського запиту тощо

(наприклад, дає посилання на спеціальний закон, додає копію документу, який посвідчує право на заняття адвокатською діяльністю у випадку адвокатів, зазначає свою посаду як працівник суб'єкта владних повноважень тощо) розгляд такого запиту має відбуватися відповідно до вимог спеціального закону (Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Закону України «Про статус народного депутата України», Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», законодавства, що окреслює межі повноважень суб'єкта владних повноважень, тощо), а не законодавства про доступ до публічної інформації.

Питання дотримання принципу рівності включає багато компонентів, таких як питання громадянства, мови запиту та офіційної відповіді, доступу до публічної інформації усіма передбаченими законом способами для осіб з інвалідністю тощо. Кожне з цих питань заслуговує на окреме дослідження, однак, у підсумку слід зазначити, що в першу чергу слід удосконалити норми Закону України «Про доступ до публічної інформації» таким чином, щоб вони дійсно гарантували право кожного, безвідносно особи та її статусу. Такий підхід відповідає і Конституції України, і логічній структурі Закону України «Про доступ до публічної інформації» і кращим міжнародним стандартам, таким наприклад, як Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція) [8] та Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів (Конвенція Тромсо) [9]. Обидва ці міжнародні документи декларують право кожного, без дискримінації на доступ до публічної інформації із суспільно-важливих питань та окреслюють орієнтири для розвитку національного законодавства і практики щодо доступу до публічної інформації.

Список використаних джерел

1. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011р. № 2939-17 *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2011, № 32, ст. 314.
2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996р. № 254к/96-ВР *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1996, № 30, ст. 141
3. Науково-практичний коментар до Закону України «Про доступ до публічної інформації»/ *Центр суспільних медіа*/ Роман Головенко, Дмитро Котляр, Оксана Нестеренко, Тарас Шевченко, Київ, 2012, стр. 35 https://www.president.gov.ua/docs/comment_api_final.pdf
4. Case Of Magyar Helsinki Bizottság V. Hungary <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-167828%22%5D%7D>
5. Постанова Пленуму ВАСУ «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» від 29.09.2016 №10. *Центр демократії та верховенства права*. URL : https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/Postanova_Plenumu_29_09_2016_N10_dostup_do_publichnoi_informacii-1.pdf
6. Про захист персональних даних: Закон України № № 2297-VI від 01.06.2010р. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
7. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України № 5076-VI від 05.07.2012р. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
8. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція) від 25.06.1998. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text
9. Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів (Конвенцію ратифіковано із заявами Законом № 631-IX від 20.05.2020). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-09#Text

